

Література:

1. Закон України “Про формування місцевих органів влади і самоврядування” від 28 червня 1994 року.
2. Закон України “Про внесення змін і доповнень до Закону України “Про формування місцевих органів влади і самоврядування” від 28 червня 1994 року.
3. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України “Про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України” від 5 червня 1995 року.
4. Рішення XIX сесії двадцять другого скликання Херсонської обласної Ради народних депутатів № 236 від 18.02.1998 року “Про обласний бюджет на 1998 рік”.
5. Рішення VI сесії двадцять третього скликання Херсонської обласної Ради народних депутатів № 57 від 12.02.1999 року “Про обласний бюджет на 1999 рік”.
6. Рішення XIII сесії двадцять третього скликання Херсонської обласної Ради народних депутатів № 170 від 31.03.2000 року “Про обласний бюджет на 2000 рік”.
7. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1998 рік фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.
8. Річний звіт про виконання місцевих бюджетів Херсонської області за 1999 рік фінансового управління Херсонської облдержадміністрації.

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ЧИННИК СТАБІЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Ю.М. ЖИТНЯК – ст. викладач, Херсонський ДТУ

Для нашої держави важливо мати ефективно діючий аграрний сектор, який був би в змозі забезпечити країну продовольством, а селян гідним рівнем життя. В українському аграрному секторі зосереджено великий людський потенціал, використання якого не відповідає сучасним вимогам ефективності. За даними Держкомстату середня заробітна платня робітників зайнятих в сільському господарстві в травні 2000 року склала – 90 гривень (це найнижча оплата труда серед галузей економіки), тоді як зарплата робітників в газовій промисловості в травні склала 739 грн., в нафтодобувній – 610 грн., в атомній енергетиці – 553, на морському транспорті – 593. Середня заробітна платня в промисловості склала 273 гривні. Тому через механізм заробітної плата потрібно врегулювати економічні відносини на селі.

Проблема встановлення адекватного рівня заробітної в аграрному секторі в наш час стала однією з найактуальніших, внаслідок того, що цей показник є одним з базових, на якому повинна будуватися система безпеки аграрного сектору.

Через заробітну плату пов'язується трудовий вклад робітника та розмір необхідного продукту, що надходить у розпорядження працівника, з його працею. Практика господарювання країн з різним економічним устроєм переконливо свідчить, що чим більше необхідного продукту розподіляється поза механізмом виплати заробітної плати, тобто чим менший обсяг необхідних для життя потреб задовольняється за рахунок трудового внеску, тим (за інших однакових умов) нижча роль заробітної плати як чинника стимулятора.

Це є важливим для розуміння сутності заробітної плати, як важливого чинника стабільності аграрного сектора. Для повнішого розуміння сутності заробітної плати як категорії ринкової економіки треба звернути увагу на такі принципи положення:

по-перше, заробітна плата формується на межі (на стику) відношень сфери безпосереднього виробництва і відношень обміну робочої сили між секторами економіки;

по-друге, заробітна плата має забезпечувати об'єктивно необхідний для відтворення робочої сили і ефективного функціонування виробництва обсяг життєвих благ, які працівник має отримати в обмін на свою працю;

по-третє, заробітна плата є водночас і макро-, і мікроекономічною категорією;

по-четверте, заробітна плата - це важлива складова виробництва, рівень якої зв'язаний як з потребами працівника, так і з результатами праці, оскільки джерела коштів на відтворення робочої сили створюються у сфері виробництва і їх формування не виходить за межі конкретного підприємства.

Першорядне значення серед основних фундаментальних функцій заробітної плати займає відтворювальна. Заробітна плата виступає основним джерелом коштів на відтворення робочої сили, а отже її параметри мають формуватися виходячи з вартісної концепції оцінки послуг робочої сили.

Намагання людини покращити свій добробут, задовольнити різноманітні потреби, спонукає її до активної трудової діяльності, підвищення якості робочої сили, повнішої реалізації свого трудового потенціалу, більшої результативності праці. За таких умов заробітна плата має стати основною ланкою мотивації високоефективної праці, встановлення безпосередньої залежності зароби-

тної плати від кількості і якості праці кожного працівника, його трудового внеску. Отже до числа основних функцій заробітної плати слід віднести мотивуючу.

Варто підкреслити, що в ринкових умовах важливо сформулювати у виробників прагнення до досягнення високих результатів праці та заощадженню коштів, які в подальшому можна інвестувати в сільськогосподарське виробництво з метою отримання додаткових дивідендів.

Однак сучасний стан заробітної плати на селі, а особливо в аграрному секторі Херсонської області не відповідають вищезгаданим вимогам. Так за даними Херсонського обкому профспілки працівників АПК закріпилася з 1997 року тенденція зниження заробітної плати з урахуванням індексу інфляції та ростом цін на споживчі товари. Це зниження набуває загрозливого стану з липня 1999 року (див. таблицю), що стає дуже небезпечним для продовольчої стабільності Херсонщини та України.

Таблиця 1 – Рівень заробітної плати на підприємствах АПК Херсонської області за станом на 1.07.99 – 1.03.2000

Підприємства	Кількість	Встановлений рівень заробітної плати	Розмір середньомісячної заробітної плати		Виплачено в середньому на одного робітника		В грошовій формі		В натуральному виді	
			1999	2000	1999	2000	1999	2000	1999	2000
			Підприємства с/г	426	186	97.4	112.0	50.8	75.0	8.6
Укрхарчпрому	19	18	108	150.7	99.3	83.1	33.2	15,0	60.3	68.1
Укрсадвинпрому	27	24	148.7	150.9	11.3	72	20.0	28,0	91.3	44
ДАК "Хліб України"	18	11	206	204	48.7	99	45.6	37,0	33.1	62
Укראгропромбуду	75	22	132	172	60.9	78	18.3	38,0	52.6	40
Укראгрошляхбуду	2	1	112.6	126	70.0	56	12.0	24,0	68.0	32

Аналізуючи дані таблиці, можна дійти висновку, що рівень заробітної плати в аграрному секторі економіки Херсонської області відстає від загальнодержавних та не відповідає рівню прожиткового мінімуму – 148 гривень. Заробітна платня в сільському господарстві виплачується з затримкою та переважно натуроплатою, що більш відповідає феодальним відносинам, ніж сучасним ринковим.

Не дивлячись на те, що з 3 липня 2000 року встановлена мінімальна заробітна плата в розмірі 118 гривень в аграрному секторі може створитися неконтрольована ситуація пов'язана з тим що робітники сільського господарства фактично залишені напризволяще, зруйнована пенсійна система та залишки системи соціального захисту населення і наша держава може втрати продовольчий ринок. В цьому випадку вже не доведеться вести розмову про безпеку продовольчого ринку.

В сукупності можна казати, що заробітна плата в аграрному секторі на сучасному етапі не виконує свої основні функції, що призвело до втрати стимулів до праці, зневіру до економічних реформ Уряду. Це може призвести до втрати керованості в аграрному секторі та системній кризі, та як наслідок до втрати продовольчої безпеки країни.

Тому проблема встановлення таких параметрів заробітної плати, які б забезпечили гідний рівень життя працівників сільськогосподарського сектора економіки – важливий чинник в досягненні макроекономічної стабільності аграрного сектору країни.